

Verspreid door Oost herinneren tientallen koperkleurige gedenksteentjes aan het lot van joodse wijkgenoten tijdens de Tweede Wereldoorlog. Deze zogeheten 'Stolpersteine' liggen op de plekken waar zij voor het laatst in vrijheid woonden, tot ze door de nazi's werden gedeporteerd en omgebracht.

De letterlijke vertaling van Stolpersteine is 'struikelstenen'. Niet dat je je er daadwerkelijk aan kunt bezeren, want ze liggen netjes ingemetseld in het trottoir. Maar volgens de initiatiefnemer, de Duitse kunstenaar Gunter Demnig, struikelen je hoofd en je hart erover als je de betekenis ervan tot je laat doordringen: in dit huis, in jouw buurt, woonde iemand die op een dag zomaar werd weggevoerd en nooit meer is thuisgekomen.

Wereldwijd monument

Stolpersteine zijn handgemaakte betonnen steentjes van 10 x 10 centimeter, met daarop een messing naamplaatje. De eerste werd in 1996 gelegd in Berlijn. Inmiddels liggen er door heel Europa verspreid ruim 90.000 Stolpersteine in straten en trottoirs en komen er nog dagelijks nieuwe bij. Samen vormen ze één groot, wereldwijd monument voor alle slachtoffers van het naziregime. Niet alleen voor joodse mensen, maar ook voor onder meer homoseksuelen, gehandicapten, dienstweigeraars en verzetsstrijders. Volgens een joods gezegde is een mens pas vergeten als zijn naam is vergeten. Daarom wordt ieder slachtoffer met een eigen steen herdacht en liggen er vaak meerdere op één adres. Op het naamplaatje staat vermeld: 'Hier woonde', gevolgd door de naam en

geboortedatum van de oud-bewoner, de deportatiedatum en de datum en plaats waar diegene om het leven is gebracht. Mensen die in het concentratiekamp tot nummer werden gemaakt, krijgen met de Stolpersteine als het ware hun naam terug.

De verhalen achter de namen

In Schiedam draagt de Stichting Stolpersteine Schiedam zorg voor de plaatsing van de stenen. De vrijwilligers doen onderzoek naar namen en adressen, en sporen eventuele nabestaanden op. Ook reconstrueren ze aan de hand van foto's, verhalen en archiefstukken de levens van de gedeporteerde stadgenoten. Zo krijg je op hun website een kijkje in het leven van onder meer Margaretha Fierlier, die aan de Buys Ballotsingel woonde, en dat van het gezin Van Kloeten van het Newtonplein. Om te laten zien waartoe systematische uitsluiting van mensen kan leiden, organiseert de stichting tentoonstellingen en schoolprojecten als 'Oorlog in mijn Buurt'. Hiervoor gingen leerlingen van basisschool De Singel in gesprek met Schiedamse ouderen die de oorlog hebben meegemaakt.

Teleurgestelde dief

Eind 2019 werd Oost opgeschrikt door de diefstal van de gedenksteen van Abraham Bobbe aan de Rotterdamsedijk. Voor de dief zal de teleurstelling groot zijn geweest: het messing naamplaatje is flinterdun en heeft nagenoeg geen geldelijke waarde. De symbolische waarde ervan is daarentegen niet in geld uit te drukken en de verontwaardiging onder wijkbewoners was dan ook groot. Binnen afzienbare tijd brachten zij het benodigde geld bijeen voor een nieuwe gedenksteen. Deze werd een paar maanden later opnieuw met een officiële ceremonie onthuld, in het bijzijn van Abrahams kleindochter Lenneke.

Dit jaar worden de vermoedelijk laatste Stolpersteine voor joodse Schiedammers gelegd en richt de aandacht van de vrijwilligers zich op onderzoek naar namen en adressen van onder meer verzetsstrijders. Want ook hun namen mogen nooit worden vergeten.

 stolpersteineschiedam.nl

Archimedesstraat 6-B
Jacob Moppes (47 jaar)

Boerhaavelaan 54
Jonas de Jong (45 jaar)
Sara de Jong-Penha (45 jaar)

Boerhaavelaan 96-B1
Elkan Frank (51 jaar)
Marianna Frank-Cats (45 jaar)
Alexander Maurits Frank (21 jaar)
Maurits Alexander Frank (20 jaar)
Jonas Frank (18 jaar)
Eduard Frank (10 jaar)

Broersvest 2-L
Henri Sanders (46 jaar)
Rechel Davids-de Hes (65 jaar)

Broersvest 10-A
Eva van Dijk (77 jaar)
Koojsje van Dijk (59 jaar)

Buys Ballotsingel 89-A
Margaretha Fierlier (37 jaar)

Galileistraat 56-A
Isaac van Baale (56 jaar)
Johanna van Baale-Meijer (57 jaar)
Samuel van Baale (30 jaar)
Meijer van Baale (25 jaar)
Sientje van Baale (21 jaar)

Lange Singelstraat 107-A2
Martinus Mesritz (22 jaar)

Newtonplein 9-A
Meijer van Kloeten (33 jaar)
Ursula van Kloeten-Israelowicz (23 jaar)
Yvonne van Kloeten (3 jaar)

Newtonplein 18-B
Rosa de Leeuw (34 jaar)
Maurits Jacob de Leeuw (26 jaar)

Professor Kamerlingh Onneslaan 99 -1
Marcus Amster (49 jaar)
Ester Amster-Moses (38 jaar)
Femmi Amster (16 jaar)

Leo Amster (15 jaar)
Abraham Amster (13 jaar)

Rotterdamsedijk 35-A1
Voor de huidige Grensflat
Levie Bilderbeek (50 jaar)
Sara Elisabet Bilderbeek-ten Brink (43 jaar)
Salomon Bilderbeek (19 jaar)
Froukje Bilderbeek (17 jaar)
Isaac Bilderbeek (13 jaar)

Rotterdamsedijk 208-A
Samuel Hijmans (37 jaar)
Annie Hijmans-van Praagh (37 jaar)
Michiel Hijmans (1 jaar)

Rotterdamsedijk 258-B2
Benjamin van Klaveren (52 jaar)
Flora van Klaveren-de Zoete (56 jaar)
Betty Jacoba van Klaveren (17 jaar)
Rosalie de Zoete (69 jaar)

Rotterdamsedijk 266-C
Samuel Groen (41 jaar)
Sara Groen-Cauveren (52 jaar)

Rotterdamsedijk 268-B2
Abraham Bobbe (38 jaar)

Rotterdamsedijk 296
Abraham van Westerborg (39 jaar)

Singel 206-A
David Bromet (57 jaar)
Naatje Bromet-Barmhartigheid (56 jaar)
Aron Bromet (31 jaar)
Roza Bromet-Emmerik (28 jaar)
Saartje Bromet (6 maanden)

Singel 234-A
Samuel Abraham Campignon (60 jaar)
Hanna Campignon-Meijer (58 jaar)

Stationstraat 27-A
Louis Wessel (31 jaar)
Elizabeth Wessel-Swaalep (27 jaar)
Klara Wessel (4 jaar)
Jacob Samuel Wessel (4 maanden)
Mietje Swaalep-Hamme (61 jaar)

Stationstraat 35-A
Levi Meijer Lipschits (26 jaar)
Martha Lipschits- Swaalep (24 jaar)
Grietje Lipschits (1 jaar)

Van Swindenstraat 55-B
Abraham Springer (31 jaar)
Sara Springer- Swaalep (31 jaar)
Philip Springer (9 jaar)
Samuel Springer (8 jaar)
Elisabeth Springer (5 jaar)
Mietje Springer (3 jaar)

Wattstraat 14
Ary Post (verzetstman) (45 jaar)

Jaarlijkse poetsbeurt Stolpersteine

Elk najaar worden alle Stolpersteine opgepoetst. Een groepje bewoners van Oost helpt de stichting om de messing plaatjes weer te laten glimmen en voorbijgangers op de betekenis van de minimonumentjes te wijzen. Wie wil helpen, is welkom om aan te sluiten. De groep verzamelt zich op het Edisonplein. Voor poetsmateriaal wordt gezorgd.

 Zaterdag 24 september 13.00 uur

